

The land where dreams come true“ : Po stopách slovenských vyst’ahovalcov do Nového sveta

(Vyst’ahovalectvo Slovákov do Severnej Ameriky na prelome 19. a 20. storočia)

Pre koho je učebná figúra určená? Učebná figúra je určená pre žiakov 8. ročníka základných škôl.

Tematický celok: Rakúsko-Uhorsko

Cieľ: Analyzovať historické pramene : písomné (napr. ľudové piesne) a vizuálne (napr. dobové fotografie). Na základe analýzy identifikovať a analyzovať príčiny a dôsledky zaoceánskej migrácie (v rámci duchovnej i materiálnej kultúry. Zhodnotiť význam vyst’ahovalectva Slovákov do Ameriky na prelome 19. a 20. storočia pre slovenské i americké dejiny. Porovnať prístup uhorskej a americkej vlády k vyst’ahovalectvu a ich premeny v čase.

Esencia témy pre dnešok:

Migrácia má svoje nezastupiteľné miesto aj v súčasnej spoločnosť, niekedy si ju možno ani neuvedomujeme. Vyst’ahovalectvo Slovákov do Severnej Ameriky na prelome 19. a 20. storočia má vplyv a dôsledky v našom každodennom živote (napr. používanie amerických slov, sledovanie amerických filmov, americká kultúra tlačiac sa odšadiaľ). Kultúry sa ovplyvňujú viac ako kedykoľvek predtým a mnohé z nich splývajú a zanikajú pod vlajkou masovej kultúry šíriacej sa zo Spojených štátov. Sen o bájnjej Amerike a jej legenda pretrvávajú dodnes.

„Vďaka“ udalostiam na Ukrajine táto tematika nabera na významne pre prítomnosť aj z iného uhla pohľadu. Je dôležité uvedomiť si, že bez ohľadu na dôvod, prečo ľudia násilne či dobrovoľne migrujú zo svojej vlasti a nachádzajú domov v inej krajine, ich príchod prináša zmenu a svojím pôsobením ovplyvňujú kultúru danej oblasti – pozitívne, možno i negatívne. Nemali by sme sa však stavať odmietavo a uzatvorene voči týmto ľuďom, pretože aj v našich dejinách boli chvíle, keď boli naši predkovia v situácii, že museli opustiť domov a táto situácia sa môže kedykoľvek zopakovať a možno sami budeme musieť opustiť svoju vlasť. Preto by sme mali byť ľuďmi, akých by sme sami ako emigranti chceli stretnúť v podobnej situácii.

Výkonový a obsahový štandard v súlade s iŠVP:

- **Obsahový štandard :** Každodennosť – vyst’ahovalectvo.
- **Výkonový štandard :** Žiaci sú schopní kriticky zdôvodniť príčiny a dôsledky vyst’ahovalectva Slovákov.

Pomôcky : interaktívna prezentácia (<https://view.genial.ly/6287caed17570400189b638e/presentation-american-dream>), mobilné telefóny, papiere, perá, vytlačené „Diplomy Slováka“ (3-4x), internet, obálky (vytlačené a nastrihané pramene)

Postup práce: (minutáž je voliteľná)

Predložená učebná figúra pozostáva z niekoľkých menších aktivít, preto by som ju realizovala v rozsahu určite dvoch vyučovacích hodín. Učiteľ vedie hodinu a s pomocou prezentácie sa spolu so žiakmi vydávame po stopách našich predkov na cestu do Nového sveta. Cesta je tvorená jednotlivými zastávkami (11), na ktorých hľadáme odpovede na otázky: čo je to migrácia, odkedy sa migruje, odkiaľ a kam smerovali migračné vlny, kto migroval v 19. storočí z východného Uhorska, prečo

(prečo odchádzali z Uhorska ako aj prečo si vyberali Ameriku), ako (ako sa o migrácii dozvedeli a ako cestovali za more), aký bol prístup Uhorska, aký bol prístup Ameriky, otázka návratu do vlasti (resp. reemigrácie) a dôsledky vystažovalectva a vplyvu americkej kultúry.

Pred tým, než začneme :

- ✓ Malé QR kódy sú pre učiteľov, sú to odkazy na pramene, ktoré budeme analyzovať. Odporúčam vytlačiť a nastrihať podľa jednotlivých obálok. Symbol obálky pri nadpise značí potrebu práce s písomným prameňom. (Modifikácia : Dá sa pracovať aj priamo online.)
- ✓ Veľké QR kódy sú pre žiakov, prostredníctvom nich majú prichystané rôzne aktivity, preto budú počas vyučovacej hodiny potrebovať telefóny.
- ✓ Ikonka žiarovky predstavuje nápad na aktivitu.

Hodinu uvedieme tým, že vysvetlíme žiakom cieľ hodiny – sledovať stopy amerických Slovákov do „zeme, kde sa sny stávajú skutočnosťou“ – do Ameriky.

- *S ktorou krajinou sa spájajú výroky : zem nekonečných možností, kde sa sny stávajú skutočnosťou, Nový svet, nový kontinent... Prečo? Na základe čoho získala toto označenie? Nazývame ju tak aj dnes?*

Pred tým, než sa vydáme na cestu, potrebujeme si spísať zoznam vecí, ktoré si so sebou zoberieme. Žiaci si naskenujú QR kód a pridajú na nástenku svoj zoznam. Alternatívou je klasika papier a pero. Majú na to cca 2 minúty. Učiteľ zhrnie, aktivitu a poukáže na to, že naši predkovia nemali vôbec čas premýšľať nad nejakým zoznamom, nevedeli písať a zväčša odchádzali narýchlo.

- *Čo ti robilo najväčšie problémy pri písaní zoznamu? Vedel by si ho skrátiť? Vedel by si odísť bez toho všetkého narýchlo zo dňa na deň? Čo by ti najviac chýbalo? Prečo?*

Na cestovanie potrebujeme platný cestovný lístok. Ten získajú po naskenovaní QR kódu. Mobilné telefóny používajú počas hodiny podľa inštrukcií učiteľa. Upozorníme ich, že s akýmikoľvek nápadmi (k téme) sa s nami môžu podeliť a nemusia sa báť klásť otázky.

1. zastávka : Čo je to migrácia?

Učiteľ sa snaží naviesť žiakov k definovaniu základných pojmov (migrácia, reemigrácia, migrant/emigrant/imigrant) vlastnými slovami, k vyvodu základných charakteristík migrácie, jej znakov a druhov. Žiaci môžu uviesť príklady migrácie z dejín.

- *Čo je to migrácia (emigrácia/imigrácia/reemigrácia)?*
- *Kto je to migrant (emigrant/imigrant/reemigrant)?*
- *Čím sa vyznačuje migrácia? Ako sa prejavuje?*
- *Čo jej predchádza a aké môžu byť jej dôsledky?*
- *Uveď aspoň jednu významnú migráciu v dejinách.*

2. zastávka : (Od)Kedy ľudia migrujú?

Zasadenie migrácie ako takej i migrácie na americký kontinent v rámci času. Podstatné je, aby si žiaci uvedomili, že fenomén migrácie tu je od počiatkov sveta (už pravekí ľudia migrovali) a je stále

sa opakujúcim javom. Učiteľ nezabudne zmieniť výpravy Krištofa Kolumba, ktoré otvorili brány Európanom a masovej migrácii. Spoločne môžu ohraničiť masovú migráciu (nielen) Slovákov do Severnej Ameriky v 19. a 20. storočí dvoma významnými politickými medzníkmi (koniec Napoleonských vojen až prvá svetová vojna).

- *Od kedy ľudia migrujú?*
- *Kedy bol objavený americký kontinent? Kým? Čo znamenalo objavenie Ameriky pre Európu?*
- *Čo mohlo byť prvotným podnetom emigrácie do Ameriky?*
- *Ktoré dve významné politické udalosti ohraničujú masovú migráciu 19. a 20. storočia?*
- *Prečo po skončení Napoleonských vojen sa svet otvoril migrácii? Prečo naopak pred prvou svetovou vojnou migrácia za more utícha?*

3. zastávka : *Odiaľ vychádzali najväčšie migračné prúdy 19./20. storočia s ohľadom na Uhorsko?*

S pomocou mapy a internetu poukázať na ohniská slovenského vysťahovalectva tej doby (v rámci Rakúsko-Uhorska) a vypísať na tabuľu štyri župy východného Slovenska, v ktorých korenilo slovenské vysťahovalectvo 19./20. storočia.

- *Odiaľ vychádzali najväčšie migračné prúdy 19./20. storočia z územia Uhorska? Prečo?*
- *Ukáž na mape dnešného Slovenska, ktoré časti boli najviac ovplyvnené vysťahovalectvom.*
- *Pokús sa určiť kolísku vysťahovalectva – jednotlivé župy vypíš na tabuľu. Svoje tvrdenie odôvodni.*

4. zastávka : *Kam smerovali najväčšie migračné vlny z Uhorska na prelome 19./20. storočia?*

Najväčšie migračné vlny slovenského vysťahovalectva 19. storočia smerovali najmä do Spojených štátov, Kanady, Južnej Ameriky, rovnako Austrálie a Oceánie.

- *Nájd na mape jednotlivé krajiny : USA, Kanadu, Južnú Ameriku, Austráliu, Oceániu.*
- *Porovnaj ich, nájd spojitosť a rozdiely a zhodnot ich atraktivnosť pre emigrujúcich Európanov.*

5. zastávka : *Kto odchádzal za more?*

Dedukovať základné charakteristiky slovenských vysťahovalcov v danom období. Na základe slov historika Mariána Iлека sumarizovať najčastejšie kvalifikácie slovenských vysťahovalcov s ohľadom na fakt, že emigrantov bez kvalifikácie tvorilo 80%.

- *Akí ľudia najčastejšie v tej dobe museli opustiť svoj domov a odísť?*
- *V akom vekovom rozmedzí sa mohli nachádzať slovenskí vysťahovalci 19. a začiatku 20. storočia?*
- *Išlo o bohatých, vzdelaných alebo chudobných a negramotných ľudí?*
- *Odchádzali len muži alebo aj ženy? Prečo?*

6. zastávka : *Prečo cítili potrebu odísť z Uhorska? Prečo si za svoj cieľ vybrali práve Ameriku?*

Na základe analýzy prameňov identifikovať najčastejšie príčiny a dôvody emigrácie našich predkov za more : nezamestnanosť, preľudnenie, epidémia, chudoba, zadlženosť, drobenie pôdy,

nerozvinutosť priemyslu, prežitky feudalizmu... Zároveň nájsť v ukázkach historických prameňov odpoveď na otázku, prečo sa najviac emigrantov vybralo hľadať šťastie práve do Ameriky. Pri tomto bude je potrebné objasniť žiakom použitie ukážok z ľudových piesní.

- *Kto tvoril ľudové piesne? Kedy vznikali? Aké mohli byť okolnosti vzniku napr. vystahovaleckých piesní? Čo opisovali? Pre koho boli ľudové piesne vytvorené? Aké sú najčastejšie témy ľudových piesní? Vznikali v čase, keď sa daný jav odohrával alebo s odstupom času? Sú ľudové piesne ako historický prameň dôveryhodné? Vznikajú ľudové piesne aj dnes?*
- *Aké boli najčastejšie príčiny odchodu slovenských roľníkov a remeselníkov z domova?*
- *Prečo cítili potrebu odísť nutne z Uhorska?*
- *Prečo si väčšina za svoj cieľ vybrala práve brehy Ameriky?*
- *Aká bola situácia v Spojených štátoch v porovnaní so situáciou v Uhorsku v tej dobe?*
- *Ktoré okolnosti bránili Slovákom nachádzať v domovine to, čo hľadali za morom?*
- *Ako sa líšilo postavenie Slovákov a amerických Slovákov?*
- *V čom spočíval tento rozdiel?*
- *Aké možnosti im ponúkala Amerika?*

7. zastávka : Ako sa o možnostiach za morom dozvedeli? Akými spôsobmi cestovali za more?

V ďalšej časti je našim cieľom analyzovať historické pramene a identifikovať spôsoby, ktorými sa Slováci o možnostiach za morom dozvedeli, rovnako ako spôsoby ich odchodu a cesty do ďalekej Ameriky.

- *Akými rôznymi spôsobmi sa mohli Slováci dozvedieť o možnostiach, ktoré ponúkal Nový svet?*
- *Ako a čím lákali vystahovaleckí agenti ľudí najmä z dnešného východného Slovenska?*
- *Čo hľadali vystahovaleckí agenti v týchto končinách? Prečo sem prišli/boli vyslaní?*
- *Ako opisovali život v Amerike?*
- *Ako pôsobili na Slovákov listy krajanov s priloženými peniazmi a fotkami?*
- *Ako sa o vystahovalectve v tej dobe vyjadrovala dobová tlač?*
- *Ako vnímali Slováci cestu do Ameriky? Ako si ju predstavovali?*
- *Akými spôsobmi cestovali za more?*
- *Ktoré prístavy najviac využívali?*
- *Aká bola plavba parníkmi po mori? Zhodnoťte jej dopad na zdravie vystahovalcov.*
- *Bola cesta za more lacná alebo naopak finančne náročná?*

AKTIVITA : Si vystahovalecký agent vyslaný Spojenými štátmi, aby si nalákal čo najviac týchto biednych chudobných slovenských ľudí na prácu v ich kamennohľadných baniach a oceliarniach. Vymysli si krátky, ale presvedčivý prejav a pokús sa ním zaujať a presvedčiť svojich spolužiakov.

8. zastávka : Aký bol prístup Uhorska k vystahovalectvu? Ako sa v priebehu času menil do prvej svetovej vojny?

Učiteľ vysvetlí štyri vydané uhorské vystaňovalecké zákony, avšak spolupracuje so žiakmi, ktorí sa sami pokúšajú dedukovať prístup uhorskej vlády k narastajúcej emigrácii. Zhodnotia plusy a mínusy odchodu slovenských mužov i žien na pomery doma.

- *Aký bol prístup uhorskej vlády k vystaňovalectvu? Ako sa menil? Od čoho to záviselo?*
- *Čo získala/stratila krajina (Uhorsko) odchodom značného počtu mužov v produktívnom veku?*
- *Ako sa snažila zamedziť vystaňovalectvu?*
- *Čo znamenalo zavedenie jednotlivých zákonov pre samotných vystaňovalcov?*
- *Splnili obmedzenia svoj účel? Zdôvodni.*
- *Akú veľkú medzeru v systéme malo zavedenie pasovej povinnosti? Zmenilo sa to neskôr?*
- *Zamedzilo sa vystaňovalectvu zavedením pasovej povinnosti? Prečo nie?*
- *Potrebujeme dnes pasy? Na čo ich využívame? Aké informácie sú na nich uvedené?*

AKTIVITA : Si redaktor uhorských novín. Vymysli najpútavejší titulok pre svoje noviny, ktorým budeš a) propagovať, b) odhovárať od cesty do Ameriky.

9. zastávka : *Aký bol prístup Spojených štátov k imigrácii? Ako sa ich prístup menil v priebehu času do prvej svetovej vojny?*

Cieľom tejto časti je sledovať postoj americkej vlády k masovej migrácii pristaňovalcov z Európy. Rovnako sledujeme vnímanie amerických Slovákov samotného života v Amerike.

- *Aký bol prístup Spojených štátov k imigrácii?*
- *Ako sa ich prístup menil v priebehu času až do prvej svetovej vojny?*
- *Čo čakalo migrantov po príchode do Nového sveta? Čo bolo cieľom prehliadok v Castle Garden, neskôr Ellis Islande?*
- *Akí ľudia mali vstup na americký kontinent zakázaný?*
- *Aké boli teda podmienky vstupu do USA?*
- *Na základe akých kritérií boli migranti evidovaní?*
- *Aké informácie zadávali do amerických imigračných štatistik? Sú tieto informácie dôveryhodné? Prečo? Mohlo dochádzať k skresľovaniu?*
- *Ako vnímali Slováci život v Amerike?*
- *Porovnaj prístup uhorskej a americkej vlády.*

AKTIVITA : Naskenuj si QR kód do mobilu a zapíš sa do zoznamu imigrantov. Môžeš o sebe uviesť pravdivé alebo vymyslené informácie, ale použi svoje meno. Všímaj si, aké informácie poskytujú imigračnému úradu.

- *Aké údaje sa vyžadovali od prišielcov do Ameriky?*

10. zastávka : *Aké boli okolnosti súvisiace s návratom Slovákov z Ameriky? Aké boli dôvody, pre ktoré sa nevrátili?*

Postoj a vzťah Slovákov k novej vlasti bol rôzny – niektorí chceli zostať, iní sa ponáhľali do rodnej domoviny. Analýzou historických prameňov zisťujeme okolnosti súvisiace s návratom

niektorých amerických Slovákov do pôvodného priestoru. Zamyslime sa aj nad tým, čo tých, ktorí sa rozhodli zostať, za morom držalo. V neposlednom rade je potrebné uvedomiť si skutočnosť, že nie všetci sa z cesty za more vrátili živí.

- *Aké boli okolnosti súvisiace s návratom Slovákov z Ameriky?*
- *Aké boli dôvody, pre ktoré sa nevrátili?*
- *Čím mohli spoza oceána pomáhať svojim rodákom?*
- *Aké city chovali americkí Slováci k Amerike?*
- *Našli sa aj takí, ktorí na starú vlasť zabudli? Prečo?*
- *Ako reemigrujúci krajanovia hovorili o živote v Amerike?*

11. zastávka : Aké zmeny v slovenskej kultúre spôsobila zámorská migrácia 19./20. storočia?

Na základe historických prameňov žiaci identifikujú a zhodnotia dôsledky vystažohovalectva do Severnej Ameriky na prelome 19. a 20. storočia.

- *Ktoré zmeny spôsobili slovenskí reemigranti v slovenskej materiálnej kultúre? Aké oblasti života zasiahli?*
- *Ktoré zmeny spôsobili slovenskí reemigranti v slovenskej duchovnej kultúre? Aké oblasti života zasiahli?*
- *Ako boli tieto zmeny vnímané domácim obyvateľstvom? Čo mohlo spôsobiť zmenu ich postoja?*
- *Ako Amerikáni pôsobili na dedinský ľud?*
- *Ako prispievali a pozdvihovali úroveň slovenských dedín?*
- *Akým spôsobom ovplyvnili vracajúci sa Slováci svoju rodnú reč?*
- *Čo bolo asi najviac negatívnym javom emigrácie za more?*

AKTIVITA : Pracujte v skupinách. Vyhľadajte na internete mená najznámejších amerických Slovákov, ktorí sa niečím výnimočným zapísali do dejín. Po zvážení vyberte za skupinu jedného amerického Slováka, ktorému vypíšete diplom.

- *Akých známych amerických Slovákov ste vyhľadali? Čím sa preslávili?*
- *Komu ste vypísali diplom? Prečo práve jemu/jej?*

Nasleduje snímka, kde je uvedených niekoľko ukážok vystažohovaleckých ľudových piesní, ku ktorým sa môžu žiaci individuálne vrátiť a vypočúť si ich. Keďže sme postupne po jednotlivých zastávkach dorazili až do cieľa svojej cesty, do Ameriky, budem rada, ak na uvedenom odkaze (cez QR kód) uvediete svoj názor na túto našu spoločnú cestu, jednotlivé aktivity a podobne. Avšak pred tým, než ukončíme našu spoločnú hodinu (dvojhodinovku), by som sa rada dostala k diskusii, pri ktorej sa prenesieme do súčasnosti.

- *Existuje Americký sen aj v 21. storočí? Odchádzajú ľudia do Ameriky aj dnes? Kam ešte inam odchádzajú? Odchádzajú nútené alebo dobrovoľne? Vplýva na nás stále americká (alebo iná) kultúra? Ako, resp. prostredníctvom čoho?*
- *Odchádza dnes niekto násilne z domova? Ako by si sa cítil na ich mieste? Čo môžu vidieť Ukrajinci ako plusy a čo ako mínusy života na Slovensku? Môžu svojím pobytom v našej krajine spôsobiť zmeny v kultúre, ekonomike, ...? Ako vplývajú na našu kultúru?*

Diskusia prebieha pod dohľadom a usmerňovaním učiteľa. Žiaci majú možnosť vyjadriť sa pri vzájomnom rešpektovaní názorov svojich spolužiakov. Po osobnom uvážení diskusiu ukončím, zhrniem hodinu a pochválím žiakov za aktivitu.

Historická analýza danej témy dostupná tu :

Možné varianty a modifikácie:

Na začiatku je aktivita, kde si majú žiaci vytvoriť zoznam vecí na cestu – môže sa konať interaktívne cez QR kód, kde následne svoj zoznam pridajú na internetovú nástenku alebo klasicky na papier.

V prezentácii sú zobrazené malé QR kódy, ktoré obsahujú pramene, s ktorými budeme pracovať. Pre efektívnejšiu prácu v skupinách v triede by som si pramene vytlačila podľa jednotlivých obálok, ale je možné pracovať aj online.

Zdroje:

a) publikované pramene

BIELIK, František. Slovenské vystažovalectvo. Dokumenty III : Korešpondencia z rokov 1893 – 1939. Martin : Matica slovenská, 1976. 316 s.

b) monografie

BOČEK, Martin. S nadějí za oceán: Soupeření lodních společností o zákazníky v Habsburské monarchii na přelomu 19. a 20. století. Plzeň: Prekómia, 2019. 195 s. ISBN 978-80-261-0843-6.

BOSÁK, Martin. Michal Bosák : americko-slovenský podnikateľ a bankár. Košice : OZ Gamajun, 2018. 536 s. ISBN 978-80-973219-0-1.

ČULEN, Konštantín. Slovenské časopisy v Amerike. Cleveland : Prvá katolícka slovenská jednota, 1970. 193 s.

DOBROTKOVÁ, Marta. A Slovak woman and America: Destinies of Slovak women in the U.S. between 1891 to 1939. Kraków : Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2001. 151 s. ISBN 978-83-7490-382-0.

KLUFOVÁ, Renata – POLÁKOVÁ, Zuzana. Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. Bratislava: Wolters Kluwer, 2010. 308 s. ISBN 978-80-7357-546-5.

KRATOCHVÍL, Viliam. Metafora stromu ako model didaktiky dejepisu k predpokladom výučby. Bratislava : Raabe, 2019, 270 s. ISBN 978-80-8140-365-1.

MEGLES, Susi – TYBOR, Martina – STOLARIK, Mark. Slovak Americans and their communities of Cleveland. Cleveland: Cleveland State University, 1979. 217 s.

MINÁR, Imrich. Americkí Slováci a Slovensko 1880 – 1980. Bratislava : Bradlo, 1994. 217 s. ISBN 80-7127-040-7.

REGINÁČOVÁ, Nikola. Úvod do historickej demografie. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2015. 134 s. ISBN 978-80-8152-277-2

SLEZÁKOVÁ, Daniela. Domov v zámorí : Slováci z východného Slovenska v Amerike : Libreto výstavy. Košice : Štátna vedecká knižnica, 2004. 48 s.

c) články zo zborníka

BELEJ, Milan – GARDINER, B. Duncan. – ŠIŠMIŠ, Milan. Slovenská emigrácia do USA z pohľadu genealóga. In Príručka ku genealogickému výskumu na Slovensku a v slovacikálnom zahraničí. Martin : Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, 2009. ISBN 8096871765, s. 159-174.

BIELIK, František. K problematike národného vedomia, identity a vzťahu k vlasti u slovenských vysťahovalcov v Spojených štátoch. In Slováci v zahraničí 16. Martin : Matica slovenská, 1990. ISBN 80-7090-002-4, s. 5-12.

HARUŠŤÁK, Igor. Príspevok k diskurzu o dejinách slovenského vysťahovalectva : Migračné impulzy a vysťahovalectvo z hornouhorských žúp na americký kontinent v kontexte migračných pohybov v regióne strednej a východnej Európy v poslednej štvrtine 19. storočia. In Sondy do slovenských dejín v dlhom 19. storočí. Bratislava : Historický ústav SAV, 2013. ISBN 978-80-971540-1-1, s. 214-226.

MANN, B. Arne. Etnografický pohľad na vysťahovalectvo zo severovýchodného Slovenska (príčiny, organizovanie, formy) do prvej svetovej vojny. In Historica Carpatica 14/1983. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo pre Východoslovenské múzeum, 1983. s. 129-151.

d) štúdie a články z časopisov

JAKEŠOVÁ, Elena. Americký sen našich predkov : Slovenské vysťahovalectvo na prelome 19. a 20. storočia. In História. ISSN 1335-8316, 2006, roč. 6, č. 5, s. 8-10.

JAKEŠOVÁ, Elena. Európska migrácia v „dlhom“ 19. storočí. In História. ISSN 1335-8316, 2005, roč. 5, č. 1, s. 22-24.

JAKEŠOVÁ, Elena. Slovenskí vysťahovalci – civilní „zajatci“ v Kanade (1915 – 1916). In Vojenská história : Časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo. ISSN 1335-3314, 2005, roč. 9, č. 4, s. 83-91.

KEDRO, M. James. Czechs and Slovaks in Colorado (1860 – 1920). In Colorado Magazine. ISSN 0010-1648, 1977, roč. 54, č. 2, s. 93-125.

MANN, B. Arne. Vysťahovalectvo za prácou do Ameriky na prelome 19. a 20. storočia a jeho vplyv na ľudovú kultúru na Slovensku. In Slovenský národopis : Časopis Slovenskej akadémie vied. ISSN 1339-9357, 1980, roč. 28, č. 4, s. 527-541.

ŠVEHLÁK, Svetozár. Odras sociálneho vysťahovalectva v ľudových piesňach. In Slovenský národopis : Časopis Slovenskej akadémie vied. ISSN 1339-9357, 1980, roč. 28, č. 4, s. 553-585.

TAJTÁK, Ladislav. Slovenské vysťahovalectvo a migrácia v rokoch 1900 – 1914. In Historický časopis. ISSN 0018-2575, 1975, roč. 23, č. 3, s. 377-415.

e) internetové zdroje

Ellis Island. [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na internete: <<https://www.statueofliberty.org/ellis-island/overview-history/>>.

History of Immigration after 1891. [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné na internete: <<https://immigrationtounitedstates.org/550-history-of-immigration-after-1891.html>>.

FEDOR, Helen. The Slovaks in America. [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na internete: <<https://www.loc.gov/rr/european/imsk/slovakia.html#top>>.

STOLÁRIK, Marián Mark. 2015. Slovenské prisťahovalectvo do Severnej Ameriky (1870 – 2010). [online]. 2015. 26 s. [cit. 2022-03-16]. Dostupné na internete: <https://fhv.uniza.sk/mkd_revue/04_2015/04_2015_stolarik.pdf>.

ŠÁLKA, Dávid. 2017. Vysťahovalectvo Slovákov za prácou v 19. a 20. storočí I. [online]. 2017. [cit. 2022-03-16]. Dostupné na internete: <<https://www.magistra-historia.sk/vystahovalectvo-slovakov-za-pracou-v-19-a-20-storoci-i/>>.

WHEELER, E. Glenn. 2013. Slovak Emigration to the United States. [online]. 2013. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na internete: <<https://sites.google.com/site/licartovcegen/slovak-emigration-to-the-united-states>>.

O autorovi: Mojou záľubou je hra na hudobné nástroje. Mám rada ľudové piesne, preto je aj táto téma postavená na analýze ľudových piesní. Rada čítam knihy a pozorujem ľudí, rada spoznávam nové kultúry, zvyky a tradície, na druhej strane som dosť konzervatívna a zotrvávam pri tých svojich. Mám rada prírodu a šport a rada sa venujem deťom, najmä mladším – počas leta vediem detské tábory a aktívne sa realizujem pri príprave programu. Mám rada slnko, tvorivosť, pestrosť farieb a rozprávky.